

Protokół kontroli doraźnej przeprowadzonej w Domu Pomocy Społecznej „Dom Kombatanta i Pioniera Ziemi Szczecińskiej” w Szczecinie przeznaczonym dla osób w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorych

Jednostka kontrolowana:

Dom Pomocy Społecznej dla osób w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorych
ul. Romera 21-29
71-246 Szczecin

Podmiot prowadzący placówkę:

Prezydent Miasta Szczecin

Kontrolujący:

Dobrosława Woś – główny specjalista w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej, osoba kierująca zespołem,

Ewa Golińczak – główny specjalista w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej,
na podstawie upoważnienia Nr 3/2023 z dnia 12 września 2023 r.

Kontrolerzy złożyli oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie ich z kontroli.

(akta kontroli str. 1-2a)

Data rozpoczęcia i zakończenia kontroli:

Kontrolę przeprowadzono w dniach 21-22 września 2023 r.

Z uwagi na fakt przeprowadzenia kontroli doraźnej, kontrolowana jednostka oraz podmiot prowadzący nie zostały powiadomione o terminie przeprowadzenia kontroli, zgodnie z § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 2285).

Przedmiot i okres kontroli:

Kontrolą objęto zagadnienia dotyczące realizacji na rzecz mieszkańców usług opiekuńczych, polegających na udzielaniu pomocy w podstawowych czynnościach życiowych oraz utrzymaniu higieny osobistej, określonych w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r., poz. 734).

Pismem z dnia 18 sierpnia 2023 r., sygnatura akt VIII Op 94/23 z Sądu Rejonowego Szczecin-Prawobrzeże i Zachód poinformowano Wojewodę Zachodniopomorskiego o niepokojących sygnałach dotyczących zaniedbań higienicznych wobec mieszkańców DPS DKiPZS w Szczecinie. Na podstawie decyzji Wojewody Zachodniopomorskiego została przeprowadzona w tej jednostce kontrola doraźna. Ustalenia kontroli dokonane zostały na dni przeprowadzania kontroli.

(akta kontroli str. 3 - 5)

Ustaień zawartych w protokole dokonano na podstawie oględzin Domu, analizy dokumentacji indywidualnej mieszkańców, raportów opiekunów i pielęgniarek, wyjaśnień udzielanych przez Dyrektora, Zastępcę Dyrektora ds. terapeutyczno-opiekuńczych i pracowników Domu oraz rozmowy z Radą Mieszkańców.

Kontrola przeprowadzona została na podstawie *Programu kontroli doraźnej w domu pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorych.*

(akta kontroli str. 6-10)

Sposób funkcjonowania określonych typów domów pomocy społecznej i obowiązujący standard podstawowych usług świadczonych przez domy określa rozporządzenie w sprawie domów pomocy społecznej. Zgodnie z art. 22 pkt 8 ustawy o pomocy społecznej do zadań wojewody należy nadzór nad realizacją zadań samorządu gminnego, powiatowego i województwa, w tym nad jakością działalności jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz nad jakością usług, dla których minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określił standardy, a także nad zgodnością zatrudnienia pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z wymaganymi kwalifikacjami.

Ustalenia ogólne.

Dom Pomocy Społecznej „Dom Kombatanta i Pioniera Ziemi Szczecińskiej” w Szczecinie przeznaczony jest dla 251 osób w podeszłym wieku i osób przewlekle somatycznie chorych. Dom prowadzony jest przez Prezydenta Miasta Szczecin, na podstawie zezwolenia Wojewody Zachodniopomorskiego wydanego na czas nieokreślony, decyzją nr PS.1.JJ.9013.5/09 z dnia 23 czerwca 2009 r.

Funkcję dyrektora Domu od 1 lipca 2021 r. pełni Pani Malwina Rejent.

Zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej Dom zobowiązany jest do świadczenia usług opiekuńczych polegających na udzielaniu pomocy w podstawowych czynnościach życiowych, pielęgnacji i niezbędnej pomocy w załatwianiu spraw osobistych.

Zatrudnienie pracowników świadczących usługi opiekuńcze.

Na podstawie przedstawionej podczas kontroli *Informacji dotyczącej wskaźnika zatrudnienia pracowników Zespołu Terapeutyczno-Opiekuńczego DPS* ustalono, że struktura zatrudnienia pracowników świadczących głównie usługi opiekuńcze przedstawia się następująco:

- kierownik segmentu – 3 osoby (3 etaty),
- pielęgniarka – 3 osoby (2,25 etatu),
- opiekun medyczny – 3 osoby (2,25 etatu),
- ratownik medyczny – 2 osoby (2 etaty),
- fizjoterapeuta/technik fizjoterapii – 5 osób (3,75 etatu),
- opiekun/opiekun kwalifikowany w dps – 75 osób (73 etaty),
- pokojowa – 24 osoby (24 etaty),
- opiekun kwalifikowany w dps (pełniący jednocześnie funkcję instruktora ko) – 1 osoba (1 etat).

Łącznie, bezpośredniej pomocy mieszkańcom Domu w czynnościach opiekuńczych udziela 116 pracowników, zatrudnionych w wymiarze 111,25 etatu. Usługi świadczone są całodobowo, w systemie zmianowym.

W dniu 21 września 2023 r. zmiany godzinne kształtowały się w następujący sposób:

- w godz. 7.30 – 11.30 – 1 opiekun medyczny,
- w godz. 7.30 – 13.30 – 4 rehabilitantów,
- w godz. 7.30 – 15.30 – 2 opiekunów, 3 pokojowe, 1 ratownik medyczny, 1 opiekun medyczny,
- w godz. 7.30-19.30 – 20 opiekunów, 7 pokojowych.

Oznacza to, że:

- w godz. 7.30 – 11.30 pracę świadczyło 39 osób personelu opiekuńczego,
- w godz. 11.30 – 13.30 pracę świadczyło 38 osób personelu opiekuńczego,
- w godz. 13.30 – 15.30 pracę świadczyło 34 osoby personelu opiekuńczego,
- w godz. 15.30 – 19.30 pracę świadczyło 27 osób personelu opiekuńczego.

Średnio w ciągu dnia na 1 osobę personelu opiekuńczego przypadało 6-9 mieszkańców. Dodatkowo, działania na rzecz mieszkańców realizowane były przez 3 pracowników socjalnych i psychologa.

W tym dniu na zmianie nocnej pracę świadczyło (w godz. 19.30 – 7.30) 10 opiekunów i 1 pokojowa. Na 1 osobę personelu opiekuńczego przypadało w nocy 22 mieszkańców.

W dniu 22 września 2023 r. zmianyienne kształtowały się w następujący sposób:

- w godz. 7.30 – 13.30 – 4 rehabilitantów,
- w godz. 7.30 – 15.30 – 2 opiekunów, 4 pokojowe, 1 pielęgniarka, 1 opiekun medyczny,
- w godz. 7.30-19.30 – 21 opiekunów, 9 pokojowych.

Oznacza to, że:

- w godz. 11.30 – 13.30 pracę świadczyły 42 osoby personelu opiekuńczego,
- w godz. 13.30 – 15.30 pracę świadczyło 38 osób personelu opiekuńczego,
- w godz. 15.30 – 19.30 pracę świadczyło 30 osób personelu opiekuńczego.

Średnio w ciągu dnia na 1 osobę personelu opiekuńczego przypadało 6-8 mieszkańców. Dodatkowo, działania na rzecz mieszkańców realizowane były przez 3 pracowników socjalnych i psychologa.

W tym dniu na zmianie nocnej pracę świadczyło (w godz. 19.30 – 7.30) 10 opiekunów i 1 pokojowa. Na 1 osobę personelu opiekuńczego przypadało w nocy 22 mieszkańców.

(akta kontroli str. 11-12)

Pomoc w podstawowych czynnościach życiowych udzielana jest głównie przez zatrudnionych w Domu opiekunów, wspieranych w tym zakresie przez pokojowe. Pielęgnacja mieszkańców wykonywana jest przez opiekunów, pracowników sekcji pielęgniarskiej oraz rehabilitacyjnej.

Do podstawowych obowiązków osób zatrudnionych na stanowisku opiekuna należy m.in. wykonywanie czynności pielęgnacyjnych na rzecz mieszkańców tj. toaleta ciała, zabiegi przeciwoleżynowe, kąpiele, golenie, strzyżenie, obcinanie paznokci, zmiana pozycji ułożeniowej, wymiana bielizny osobistej i pościelowej.

Do obowiązków pokojowej należy m.in. pomoc przy zaspokajaniu potrzeb bio-psycho-społecznych mieszkańcom niepełnosprawnym i obłożnie chorym, zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom, zwłaszcza podczas kąpieli, zmiana bielizny osobistej i pościelowej.

Do obowiązków pracowników sekcji pielęgniarskiej należy m.in. udzielanie pierwszej pomocy mieszkańcom, wykonywanie czynności medycznych zgodnie z posiadanymi uprawnieniami (np. rozkładanie leków, zabezpieczanie ran).

Do obowiązków pracowników sekcji rehabilitacji należy m.in. wykonywanie zabiegów usprawniających mieszkańców, wykonywanie zleceń lekarza POZ oraz lekarzy specjalistów w zakresie usprawniania mieszkańców.

(akta kontroli str. 13-19)

Realizacja na rzecz mieszkańców usług opiekuńczych.

Według stanu na dzień 21 września 2023 r. w Domu przebywało 244 mieszkańców, będących osobami o różnym stopniu samodzielności w zakresie wykonywania podstawowych czynności życiowych. Zgodnie z *Informacją o zapewnieniu pomocy w podstawowych czynnościach życiowych* samodzielność mieszkańców Domu przedstawia się następująco:

1. Liczba mieszkańców wymagających całkowitej pomocy w podstawowych czynnościach życiowych:

- toaleta poranna – 95 osób,
- toaleta wieczorna – 95 osób,
- kąpiele – 95 osób,
- podstawowe zabiegi higieniczne w ciągu dnia (mycie rąk, twarzy) – 95 osób,
- karmienie – 49 osób,
- zmiana pampersa – 95 osób,
- zmiana pozycji ułożeniowej – 95 osób,
- poruszanie się – 95 osób,
- zmiana pościeli – 95 osób.

2. Liczba mieszkańców wymagających częściowej pomocy w podstawowych czynnościach życiowych:

- toaleta poranna – 90 osób,
- toaleta wieczorna – 90 osób,
- kąpiele – 90 osób,
- podstawowe zabiegi higieniczne w ciągu dnia (mycie rąk, twarzy) – 90 osób,
- zmiana pampersa – 90 osób,
- zmiana pozycji ułożeniowej – 90 osób,
- poruszanie się – 76 osób,
- zmiana pościeli – 90 osób.

3. Liczba osób samodzielnie wykonujących czynności związane z samoobsługą, w tym z utrzymaniem higieny osobistej – 59 osób.

(akta kontroli str. 20-27)

Zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej *Dom funkcjonuje w oparciu o indywidualne plany wsparcia mieszkańca domu, opracowywane z jego udziałem, jeżeli udział ten jest możliwy ze względu na stan zdrowia i gotowość uczestnictwa w nim mieszkańca.*

Podczas kontroli analizie poddano dokumentację 12 losowo wybranych mieszkańców Domu. Stwierdzono, że w każdym kontrolowanym przypadku w *Indywidualnym Planie Wsparcia Mieszkańca* ustalony został szczegółowy zakres usług opiekuńczych, w tym: udzielanie pomocy w podstawowych czynnościach życiowych oraz pielęgnacja. Stwierdzono, że w zależności od stanu zdrowia mieszkańca planowana pomoc w zakresie podstawowych czynności życiowych i pielęgnacji obejmuje: całkowitą

pomoc lub asystowanie przy kąpieli, obcinanie paznokci, wymianę pieluchomajtek, pranie rzeczy osobistych, toaletę wg potrzeb, pranie rzeczy osobistych, pomiary parametrów życiowych, wymianę bielizny osobistej i pościelowej, karmienie, podawanie leków, sadzanie na wózek, ubieranie i rozbieranie, profilaktykę przeciwoleżynową, wykonywanie toalety porannej i wieczornej. *Plany* opracowane były w miarę możliwości z udziałem mieszkańca.

(akta kontroli str. 28-30)

Dodatkowo, analizie poddano wybiórczo *Raporty opiekunów* dla poszczególnych Segmentów za 21 września 2023 r. (dyżur dzienny i nocny).

W kontrolowanej dokumentacji wskazana została liczba opiekunów na dyżurze, liczba mieszkańców oraz wykonywane czynności opiekuńcze potwierdzone podpisem osoby dokonującej wpisu.

W przypadku dyżurów dziennych *Raporty* zawierały informacje dotyczące wykonywania następujących czynności: podawanie leków, podawanie posiłków, wykonywanie toalety, w tym zmiana pieluchomajtek, zmiana pościeli i podkładów, pomiar czynności życiowych, wykonywanie kąpieli, profilaktyka przeciwoleżynowa, dopajanie, zmiana pozycji ułożeniowej, zmiana pościeli, mycie, suszenie i układanie włosów, ubieranie.

W przypadku dyżurów nocnych *Raporty* zawierały informacje o podawaniu leków, wykonywaniu toalety, zmianie pieluchomajtek, zmianie pozycji ułożeniowej, wykonywaniu pomiaru parametrów życiowych, dopajaniu oraz wezwaniach mieszkańców.

Analizie poddano także *Zeszyt raportów pielęgniarских* – wpisy na 21 września 2023 r., w którym odnotowano: informacje ogólne dotyczące stanu zdrowia mieszkańców, wpis dotyczący wezwania pogotowia, informację o wizycie lekarza neurologa (porady dla 13 mieszkańców), informację o wizycie u lekarza urologa oraz poradni chirurgicznej.

Z przekazanych informacji wynika, że w celu zapewnienia odpowiedniej profilaktyki przeciwoleżynowej w DPS podejmowane są m.in. następujące działania:

- dbanie o prawidłową pozycję ułożeniową mieszkańców narażonych na ryzyko odleżyn oraz profilaktyczne układanie podopiecznych w pozycji zapewniającej zmniejszenie prawdopodobieństwa wystąpienia odleżyn,
- zaopatrywanie mieszkańców w sprzęt ortopedyczny oraz pomocniczy zapobiegający występowaniu odleżyn,
- zwracanie uwagi na miejsca szczególnie narażone na występowanie odleżyn podczas codziennej pracy z mieszkańcem,
- edukowanie mieszkańców w tym zakresie,
- zwracanie uwagi na higienę oraz zgłaszanie nieprawidłowości personelowi medycznemu,
- w miarę możliwości pionizowanie mieszkańców.

(akta kontroli str. 31-32)

Dom wyposażony jest w specjalistyczne łóżka i materace przeciwoleżynowe, łącznie w DPS znajduje się 214 łóżek rehabilitacyjnych oraz 60 materaców przeciwoleżynowych.

(akta kontroli str. 33)

Dom zapewnia dostęp do świadczeń zdrowotnych. Na dzień kontroli wszyscy mieszkańcy mieli złożone deklaracje do lekarza POZ. 48 mieszkańców objętych jest opieką długoterminową.

Z przekazanych podczas kontroli informacji wynika, że w 2023 r. mieszkańcy korzystali m.in. z następujących świadczeń zdrowotnych: wizyty u lekarza internisty (1283 świadczeń), badania laboratoryjne (234 świadczenia), lekarz psychiatra (226 świadczeń), chirurg (111 świadczeń), lekarz ortopeda (46 świadczeń), stomatolog (87 świadczeń), kardiolog (29 świadczeń), okulista (33 świadczenia), dermatolog (23 świadczenia), laryngolog (22 świadczenia).

Na wizyty do lekarzy specjalistów poza terenem DPS mieszkańcy jadą transportem medycznym zleconym przez lekarza lub mają możliwość skorzystania z transportu zapewnianego przez DPS oraz asysty opiekuna.

(akta kontroli str. 34)

W trakcie kontroli ustalono, że w Domu przebywa 69 mieszkańców (na 244 mieszkańców ogółem – wg stanu na dzień kontroli), którzy w ocenie skali Barthel otrzymali 40 lub mniej punktów, co kwalifikuje ich do objęcia pielęgniarstwą opieką długoterminową - finansowaną w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia. Stwierdzono, że opieką długoterminową objętych jest aktualnie 48 osób, co nie zabezpiecza w pełni potrzeb. Powyższe wynika z braku możliwości zapewnienia takich świadczeń w pełnym zakresie przez podmiot leczniczy aktualnie współpracujący z DPS.

(akta kontroli str. 35)

Sklasyfikowanie w skali Barthel do 40 pkt świadczy o znacznym braku samodzielności mieszkańców w podstawowych obszarach ich funkcjonowania, przy jednoczesnym występowaniu dodatkowych schorzeń, przekłada się na wzmożone zapotrzebowanie kadrowe w Zespole Terapeutyczno-Opiekuńczym. Może to skutkować dodatkowym obciążeniem pielęgniarek zatrudnionych w Domu, do zadań których nie należy świadczenie pielęgniarstwowej opieki długoterminowej.

Podjęcie działań zmierzających do objęcia pielęgniarstwą opieką długoterminową finansowaną w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia wszystkich mieszkańców kwalifikujących się do tej formy pomocy pozwoli na zapewnienie systematycznej i intensywnej opieki pielęgniarstwowej oraz odciąży pracowników Zespołu Terapeutyczno-Opiekuńczego, dotychczas sprawujących opiekę nad tymi mieszkańcami.

Oględziny Domu w zakresie sposobu realizacji usług opiekuńczych.

21 września 2023 r. dokonano wizytacji 22 pokoi mieszkalnych, z uwzględnieniem pokoi zamieszkiwanych przez osoby leżące. W trakcie oględzin stwierdzono, że w pokojach prowadzone były czynności higieniczne (kąpiele, zmiana pampersa), prowadzona była rehabilitacja przyłóżkowa, oklepywanie, wykonywano czynności porządkowe (sprzątanie, zmiana pościeli). Pomieszczenia były czyste i wolne od nieprzyjemnych zapachów. Podczas oględzin potwierdzono sprawność funkcjonowania systemu przyzywowo-alarmowego. Zespół kontrolujący zwrócił się do kilku mieszkańców z prośbą o wyrażenie opinii na temat jakości zapewnianej opieki, mieszkańcy nie zgłaszali tym zakresie zastrzeżeń.

Z oględzin został sporządzony protokół, który dołączono do akt kontroli.

(akta kontroli str. 36-39)

Na każdym segmencie znajduje się pomieszczenie wyposażone w pralkę i suszarkę automatyczną, w których prana jest odzież mieszkańców. Większość mieszkańców korzysta z usług w tym zakresie, 7 osób samodzielnie dokonuje drobnych praniek. Mieszkańcy przekazują odzież do prania w odrębnych torbach, następnie odzież jest prana jako osobny wsad. Pościel oraz ręczniki przekazywane są do prania firmie zewnętrznej.

Możliwość uzyskania pomocy ze strony personelu oraz możliwość wnoszenia skarg.

Zgodnie z § 3 ust. 2 rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej *Działania wynikające z indywidualnego planu wsparcia mieszkańca domu koordynuje pracownik domu, zwany dalej „pracownikiem pierwszego kontaktu”, wskazany przez mieszkańca domu, jeżeli wybór ten jest możliwy ze względu na jego stan zdrowia i organizację pracy domu.*

Podczas kontroli stwierdzono, że mieszkańcy Domu, dla których opracowany został indywidualny plan wsparcia posiadają wyznaczonego pracownika pierwszego kontaktu, który jest osobą podejmującą bezpośredni kontakt z mieszkańcem i reagującą na jego potrzeby. W trakcie oględzin DPS zapytani o tę kwestię mieszkańcy potwierdzili, że wskazano im taką osobę, jednocześnie poinformowali, że gotowość pomocy otrzymują również od innych osób z personelu. Do dokumentacji dołączono *Wykaz mieszkańców Domu i pracowników pierwszego kontaktu wg stanu na dzień kontroli, tj. 22.09.2023 r.*

(akta kontroli s. 50-59)

W celu uzyskania informacji o ewentualnych skargach i wnioskach w zakresie organizacji i świadczenia usług opiekuńczych, wnoszonych bezpośrednio przez mieszkańców Domu zapoznano się z *Rejestrem skarg i wniosków*, dostępnym dla wszystkich mieszkańców w sekretariacie. Ustalono, że w okresie od 1 stycznia 2023 r. do 21 września 2023 r. nie dokonano żadnych wpisów. Rodziny oraz bliscy mieszkańców DPS mają także możliwość kontaktu z Dyrektorem Domu, spotkanie odnotowywane jest w *Rejestrze spotkań*.

Zespół kontrolujący w dniu 21 września 2023 r. spotkał się z przedstawicielami Rady Mieszkańców (2 osoby), która reprezentuje interesy ogółu mieszkańców Domu. Podczas rozmowy poruszone zostały kwestie dotyczące organizacji i świadczenia usług opiekuńczych oraz zapewnienia odpowiedniej higieny. Przedstawiciele Rady przekazali następujące informacje:

- co 2 tygodnie wymieniona jest pościel,
- kąpiel i wymiana ręczników odbywają się minimum raz w tygodniu,
- do Rady Mieszkańców nie wpłynęły skargi od mieszkańców, dotyczące zaniedbań higienicznych,
- na zmianie nocnej zawsze jest opiekun oraz pokojowa,
- rzeczy osobiste mieszkańców przeznaczone do prania zbierane są do oddzielnych toreb, a do torby najczęściej dołączana jest kartka z imieniem i nazwiskiem mieszkańca, rzeczy przekazane do prania nie giną, czasem zdarza się, że wraca odzież niedosuszona,
- mieszkańcy mają możliwość zgłaszania ewentualnych skarg do Dyrektora Domu,
- wizyty lekarza POZ są raz w tygodniu, w przypadku wizyty u lekarza specjalisty mieszkańiec korzysta z samochodu DPS, często w asyście opiekuna.

Informacje o ustaleniach ze spotkania zespół kontrolujący przekazał Dyrektorowi DPS.

(akta kontroli s. 60)

W wyniku przeprowadzonej kontroli potwierdzono świadczenie na rzecz mieszkańców Domu pomocy w podstawowych czynnościach życiowych i pielęgnacji. Działalność Domu Pomocy Społecznej „Dom Kombatanta i Pioniera Ziemi Szczecińskiej” w Szczecinie w zakresie objętym kontrolą oceniono pozytywnie z uchybieniami.

Przeprowadzenie kontroli zostało odnotowane w ewidencji kontroli pod pozycją 30.

Przed podpisaniem protokołu kontroli, kontrolowany może zgłosić zastrzeżenia na piśmie co do jego treści, w ciągu 7 dni od daty otrzymania do podpisu.

Odmowa podpisania protokołu powinna być poprzedzona złożeniem pisemnych wyjaśnień przyczyn odmowy, co nie stanowi przeszkód do wszczęcia postępowania pokontrolnego.

Protokół sporządzono w dniu 12 października 2023 r. w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których egzemplarz oznaczony nr 1 pozostaje w jednostce kontrolowanej.

Miejscowość i data podpisania protokołu.....

.....
Kierownik
jednostki kontrolowanej

.....
Kontrolujący

Oświadczam, że w dniu zostałem/łam zapoznany z treścią protokołu oraz otrzymałem/łam jeden jego egzemplarz.

.....

- właściwe podpisy na oryginale -